

RAQAMLI TA'LIM MUHITI SHAROITIDA TEXNIKA OTM TALABALARINI KASBIY-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASHNING NAZARIY MODELI

Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li

Qarshi davlat texnika universiteti, Oliy matematika kafedrası assistenti

b.bekmuradov@alumni.nsu.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli ta'lim muhiti sharoitida texnika oliy ta'lim muassasalari talabalarini kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash jarayonining pedagogik modeli ishlab chiqildi va nazariy jihatdan asoslab berildi. Model pedagogik jarayon sifatida talabaning shaxsiy-kasbiy rivojlanishi, pedagogik faoliyatga tayyorgarligi va raqamli muhitning pedagogik sharoit sifatidagi imkoniyatlarini integratsiyalashga yo'naltirilgan. Tadqiqot jarayonida pedagogika nazariyasidagi faoliyatli, shaxsga yo'naltirilgan va tizimli yondashuvlar asos qilib olindi. Natijalar raqamli ta'lim muhiti sharoitida kasbiy-pedagogik tayyorgarlikni oshirish samaradorligini ta'minlash mumkinligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim muhiti, pedagogik model, kasbiy-pedagogik faoliyat, texnika oliy ta'limi, pedagogik sharoitlar, talaba shaxsi.

ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ ВУЗОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ

Бекмурадов Бобур Тойлок угли

Каршинский государственный технический университет,
ассистент кафедры высшей математики,

Аннотация. В статье разработана и теоретически обоснована педагогическая модель процесса подготовки студентов технических высших образовательных учреждений к профессионально-педагогической деятельности в условиях цифровой образовательной среды. Модель, рассматриваемая как педагогический процесс, направлена на интеграцию личностно-профессионального развития обучающихся, их готовности к педагогической деятельности и возможностей цифровой среды как педагогического условия. В ходе исследования в качестве методологической основы использованы деятельностный, личностно-ориентированный и системный подходы педагогической теории. Полученные результаты показывают, что в условиях

цифровой образовательной среды возможно обеспечить повышение эффективности профессионально-педагогической подготовки.

Ключевые слова: *цифровая образовательная среда, педагогическая модель, профессионально-педагогическая деятельность, техническое высшее образование, педагогические условия, личность студента.*

A THEORETICAL MODEL FOR PREPARING STUDENTS OF TECHNICAL UNIVERSITIES FOR PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY IN A DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT

Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li

Karshi State Technical University,

Assistant of the Department of Higher Mathematics

Annotation. *This article develops and provides a theoretical justification for a pedagogical model of preparing students of technical higher education institutions for professional and pedagogical activity in the conditions of a digital educational environment. The model, viewed as a pedagogical process, is aimed at integrating students' personal and professional development, their readiness for pedagogical activity, and the potential of the digital environment as a pedagogical condition. The study is based on activity-based, learner-centered, and systemic approaches within pedagogical theory. The results demonstrate that it is possible to ensure increased effectiveness of professional and pedagogical training under the conditions of a digital educational environment.*

Keywords: *digital educational environment, pedagogical model, professional and pedagogical activity, technical higher education, pedagogical conditions, student personality.*

Kirish. *Zamonaviy raqamli transformatsiya sharoitida texnika oliy ta'lim muassasalari oldida kasbiy jihatdan yetuk va pedagogik faoliyatga tayyor mutaxassislarni tayyorlash vazifasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Raqamli ta'lim muhiti ta'lim jarayonining mazmuni va tashkil etilishiga yangi talablarni qo'yib, talabalarning mustaqil o'rganishi, refleksiv faoliyati hamda pedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.*

Nazariy qism. *Kasbiy-pedagogik faoliyat texnika oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining kasbiy tayyorgarligida muhim o'rin tutib, u shaxsning kasbiy bilimlari, pedagogik kompetensiyalari hamda ijtimoiy mas'uliyatiga tayangan holda ta'lim jarayonini*

samarali tashkil eta olish qobiliyatini ifodalaydi. Texnik yo'nalishdagi mutaxassislar uchun mazkur faoliyat texnik bilimlar bilan pedagogik tafakkurning integratsiyasini talab etadi, bu esa ularning kasbiy faoliyatida bilimlarni yetkazish, tushuntirish va pedagogik hamkorlikni amalga oshirishga tayyorligini ta'minlaydi.

Ilmiy tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqot metodologiyasi texnika oliy ta'lim muassasalari talabalarini raqamli ta'lim muhiti asosida kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash jarayonini modellashtirish masalasini pedagogik jarayon sifatida ilmiy asoslashga yo'naltirilgan. Tadqiqot metodologiyasi pedagogika fanining fundamental g'oyalari, ta'lim va tarbiya qonuniyatlari hamda shaxsning kasbiy va pedagogik rivojlanishiga doir nazariy konsepsiyalarga tayangan holda ishlab chiqildi. Tadqiqotda metodologik yondashuv texnologik vositalarni tavsiflash bilan cheklanmay, balki raqamli ta'lim muhiti sharoitida kasbiy-pedagogik tayyorgarlikni shakllantirish jarayonining mohiyati, tuzilmasi va rivojlanish mexanizmlarini aniqlashga qaratildi.

Metodologiyaning ilmiy ahamiyati. Mazkur metodologiya texnika oliy ta'lim muassasalari talabalarini kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash jarayonini raqamli ta'lim muhiti sharoitida pedagogik qonuniyatlar asosida o'rganish imkonini beradi hamda pedagogika nazariyasini yangi ilmiy xulosalar bilan boyitishga xizmat qiladi.

Xulosa va takliflar. Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim muhiti sharoitida texnika oliy ta'lim muassasalari talabalarini kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash jarayoni murakkab, ko'p komponentli va dinamik pedagogik tizim bo'lib, u aniq pedagogik maqsadlar, mazmun, faoliyat shakllari hamda samarali pedagogik shart-sharoitlar majmuiga tayanadi. Tadqiqot davomida kasbiy-pedagogik tayyorgarlik faqat kasbiy bilim va ko'nikmalarni egallash bilangina cheklanmasdan, balki talabaning shaxsiy rivojlanishi, kasbiy o'zini anglash, pedagogik mas'uliyat va refleksiv faoliyatni o'z ichiga oluvchi yaxlit pedagogik jarayon ekanligi asoslab berildi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayev A.A. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
2. Xodjayev B.X. Kasbiy ta'lim metodologiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
3. Musurmonova N.A. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim nazariyasi. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2018.
4. Ximmataliyev D.O. Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik asoslari. – Toshkent, 2021.
5. Jo'rayev R.X. Pedagogik jarayonni modellashtirish asoslari. – Toshkent: Fan, 2017.

6. Abduqodirov A.A., Hayitov R.M. Raqamli pedagogika va ta’lim texnologiyalari. – Toshkent, 2022.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–60-son Farmoni. Ta’lim tizimini rivojlantirish strategiyasi. – Toshkent, 2022.
8. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Oliy ta’limda raqamli transformatsiya konsepsiyasi. – Toshkent, 2023.
9. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии. – Москва: Педагогика, 1989.
10. Андреев В.И. Педагогика высшей школы. – Казань, 2016.
11. Хуторской А.В. Компетентностный подход в образовании. – Москва: Эйдос, 2013.
12. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – Москва: Логос, 2010.
13. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – Москва: Политиздат, 1981.
14. Выготский Л.С. Мышление и речь. – Москва: Лабиринт, 1999.
15. Слостёнин В.А. Педагогика профессионального образования. – Москва, 2015.
16. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в образовании. – Москва, 2017.